

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานสังคมสงเคราะห์ กองสวัสดิการสังคม อบต.หนองพลับ โทรศัพท์ 0-3290-9669

ที่ ปข72305/15

วันที่ 10 เมษายน 2564

เรื่อง รายงานการจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อมอบเกียรติคุณ ให้แก่ผู้มีความรู้ความสามารถภูมิปัญญาท้องถิ่น
ในด้านต่างๆ

เรียน นายองค์การบริหารส่วนตำบลหนองพลับ

กองสวัสดิการสังคม ได้ตรวจสอบผู้ที่มีความรู้ความสามารถภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านต่างๆ
ในปีงบประมาณ 2564 เพื่อจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นปัจจุบัน และมอบเกียรติคุณ ให้แก่ผู้มีความรู้
ความสามารถภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านต่างๆ ดังนี้
ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านแพทย์แผนไทย

- นายสาโรจน์ ศิริวงศ์ แพทย์แผนไทย และคารแพทย์ผสมผสาน

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรม/จักสาน

- นางยุพิน กุลสุวรรณ การทำตะกร้าสาน การถักกระเป่าเชือกฝ้ายรม และงานเย็บปักถักร้อย

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร

- นายภิญโญ นาครินทร์ เกษตรทฤษฎี และเกษตรแบบผสมผสาน

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปกรรม

- นายกรี ชูศรี ดนตรีไทยในชุมชน

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาหารพื้นบ้าน

- นางลัดดา พุกเปลี่ยน อาหารพื้นบ้าน อาหารท้องถิ่น

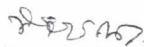
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(นางสาวเกศริน อ่ำระมาต)

ผู้ช่วยเจ้าพนักงานพัฒนาชุมชน

ความเห็นของผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคม

(นายพิทยา โพธิ์พุ่ม)

ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคม

/ความเห็นของ.....

ความเห็นของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองพลับ

เพื่อทราบ -

(นายชัยณรงค์ นามนาเมือง)

ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองพลับ

ข้อพิจารณาของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองพลับ

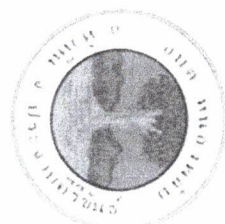
ทศป

(นายชัยณรงค์ นามนาเมือง)

ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ปฏิบัติหน้าที่

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองพลับ

เกียรติคุณฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

นายสาโรจน์ ตรีวงศ์

เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

“ตำบการแพทย์ไทย แพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน”

ให้ไว้ ณ วันที่ 9 เมษายน 2564

(นายชัยณรงค์ นามบานเมือง)

ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ปฏิบัติหน้าที่
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองพลับ

กรมสาธารณสุขไทยกระทรวงสาธารณสุข
Department of the National and Alternative Medicine

ขอมอบเกียรติบัตรฉบับนี้ ให้เพื่อแสดงว่า

นายสาโรจน์ ศรีวงค์

ได้รับหลักสูตรบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน ปีงบประมาณ 2564

อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดระยองศรีวงค์

(นายแพทย์วิฑูริศ เพ็งจันทร์)

อธิบดีกรมอนามัย

เกียรติคุณฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

นางยุพิน กุลสุวรรณ

เป็นผู้ประจักษ์และทำยอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
“ตำบลกิจกรรม งานจักสาน และงานเย็บปักถักร้อย”
ให้ไว้ ณ วันที่ ๑ เมษายน 2564

(นายชัยณรงค์ นามบาเมือง)

ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ปฏิบัติหน้าที่
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองพลับ

เกียรติคุณฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

นายภิญโญ นাত্রินทร์

เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

“ตำบลเกษตรกรรม เกษตรทฤษฎีใหม่ และเกษตรแบบผสมผสาน”

ให้ไว้ ณ วันที่ 9 เมษายน 2564

(นายชัยณรงค์ นามนาเมือง)

ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ปฏิบัติหน้าที่
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองพลับ

เกียรติคุณฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

นางลัดดา พุกเปลี่ยน

เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

“ตำอาหารพื้นบ้าน”

ให้ไว้ ณ วันที่ 9 เมษายน 2564

(นายชัยณรงค์ นามบามาเมือง)

ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ปฏิบัติหน้าที่
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองพลับ

เกียรติคุณฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

นายกรี ชูตรี

เป็นผู้ประพันธ์และถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

“ตำบเตรื่องเล่ม ดบตรีไทย ใบชุมชนฯ”

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑ เมษายน 2564

(นายชัยณรงค์ บามบาเมือง)

ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ปฏิบัติหน้าที่
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองพลับ

เกียรติคุณฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

นางลัดดา พุกเปลี่ยน

เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

“ตำราการแพทย์ไทย แพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน”

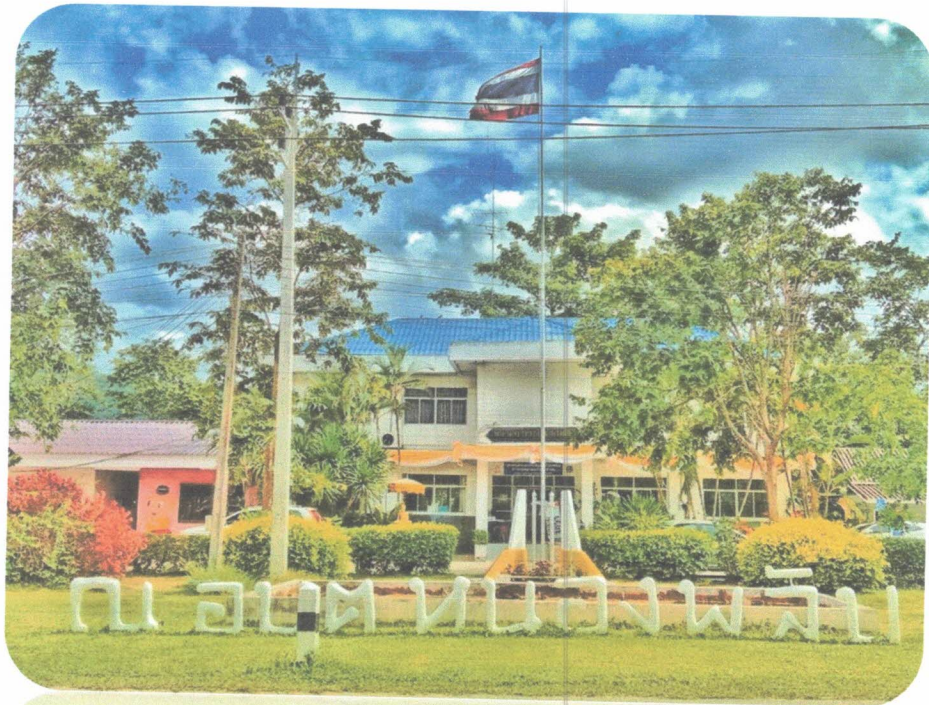
ให้ไว้ ณ วันที่ 9 เมษายน 2564

(นายชัยณรงค์ นามนาเมือง)

ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ปฏิบัติหน้าที่
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองพลับ

ฐานข้อมูล ภูมิปัญญาท้องถิ่น

กองสวัสดิการสังคม
องค์การบริหารส่วนตำบลหนองพลับ

คำนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราชการ ๒๕๖๐ มาตรา ๕๗ รัฐต้อง (๑) อนุรักษ์ ป่าไม้และ ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะ สำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วน ร่วมในการดำเนินการด้วย ภูมิปัญญาไทยมี ความสำคัญอย่างยิ่ง ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง สร้างความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรีเกียรติภูมิ แก่คนไทย สามารถปรับ ประยุกต์ หลักธรรมคำสอนทางศาสนาใช้กับชีวิตได้อย่างเหมาะสม สร้างความสมดุลระหว่างคนกับ สังคม และธรรมชาติได้อย่าง ยั่งยืน ช่วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิถีชีวิตของคนไทยให้เหมาะสมได้ตามยุค

กองสวัสดิการสังคม องค์การบริหารส่วนตำบลหนองพลับ ได้เล็งเห็นความสำคัญของ ภูมิ ปัญญาท้องถิ่น จึงได้สำรวจบุคคลสำคัญของท้องถิ่นเพื่อจัดทำเป็นฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน ของตำบลหนองพลับ เพื่อเป็นการสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจาก ชุมชน และเพื่อ การศึกษาค้นคว้าข้อมูลในภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านต่างๆ ต่อไป

กองสวัสดิการสังคม
องค์การบริหารส่วนตำบลหนองพลับ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นคำที่มีความหมายเช่นเดียวกับคำว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นและ ภูมิปัญญาไทย เป็นองค์ความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นซึ่งได้รับการถ่ายทอดจากผู้รู้หรือผู้มีประสบการณ์ ซึ่งเรียกว่า ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น ซึ่งมี ผู้ให้คำกวดความของภูมิปัญญาท้องถิ่นในลักษณะต่าง ๆ กันดังนี้

สามารถ จันทรสุรีย์ (๒๕๓๖) กล่าวว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดได้เองที่ นำมาใช้ ในการแก้ปัญหา เป็นสติปัญญา เป็นองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้านทั้งกว้าง ทั้งลึก ที่ชาวบ้านสามารถคิดเอง ทำเอง โดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินวิถีชีวิตในท้องถิ่นอย่างสมสมัย

กรมวิชาการ (๒๕๓๘) ให้ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่นว่า คือความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิต ของคนเราผ่านกระบวนการศึกษา สังเกต วิเคราะห์จนเกิดปัญญาและตกผลึกมาเป็นองค์ความรู้ที่ประกอบกันขึ้นมา จากความรู้เฉพาะหลายเรื่อง ความรู้ดังกล่าวไม่ได้แยกย่อยออกมาให้เห็นเป็นศาสตร์เฉพาะสาขาวิชาต่างๆ อาจกล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นจัดเป็นพื้นฐานขององค์ความรู้สมัยใหม่ที่จะช่วยในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การจัดการ และการปรับตัว ในการดำเนินชีวิตของคนเรา

รัตนะ บัวสนธ์ (๒๕๓๕) กล่าวว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง กระบวนทัศน์ของบุคคลที่มีต่อตนเอง ต่อโลก และสิ่งแวดล้อม ซึ่งกระบวนทัศน์ดังกล่าวจะมีรากฐานจากคำสอนทางศาสนา คติจารีต ประเพณี ที่ได้รับการ ถ่ายทอด สืบสอนและปฏิบัติสืบเนื่องกันมาปรับปรุงเข้ากับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงแต่ละสมัย ทั้งนี้โดยมีเป้าหมาย เพื่อความสุขของในส่วนที่เป็นชุมชน และปัจเจกบุคคล

ฉลาดชาย สมิตานนท์ (อ้างอิงถึงในพิธีฐนาคราไฟ. ๒๕๓๗) ให้ความหมายว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ สติปัญญาอันเกิดจากการเรียนรู้สะสมถ่ายทอดประสบการณ์ที่ยาวนานของผู้คนในท้องถิ่นซึ่งได้ทำหน้าที่ขึ้นมาว่า การ จะใช้ชีวิตอย่างยั่งยืนและถาวรกับธรรมชาติรอบตัวนั้นทำอย่างไรซึ่งในที่สุด ภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจถูกยกระดับให้ หมายถึงอุดมการณ์ของการใช้ชีวิตที่เรียบง่าย บนพื้นฐานของการไม่เบียดเบียนสรรพสิ่งทั้งหลายทั้งปวงที่มีชีวิต สัตว์ พืช และมนุษย์ด้วยตัวเองตลอดจนสิ่งไม่มีชีวิตรอบข้าง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป.) กล่าวถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยว่า เป็นองค์ความรู้ ความสามารถ และทักษะของคนไทยที่เกิดจากสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเลือกสรร เรียนรู้ ปรับปรุงแต่ง และถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และเหมาะสม กับยุคสมัย

ประเวศ วะสี (๒๕๓๖) กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นสะสมขึ้นมาจากประสบการณ์หรือความชัดเจนจาก ชีวิตและสังคมในท้องถิ่นหนึ่งๆ เพราะฉะนั้นจึงมีความสอดคล้องกับเรื่องของท้องถิ่นมากกว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มา จากข้างนอก ลักษณะสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นคือ มีวัฒนธรรมเป็นพื้นฐาน มีความเป็นบูรณาการสูงทั้งในเรื่อง ของกาย ใจ สังคม และสิ่งแวดล้อมและเชื่อมโยงไปสู่นามธรรมที่ลึกซึ้งสูงส่ง อีกทั้งยังเน้นความสำคัญของจริยธรรม มากกว่าว่าวัตถุธรรม เพราะภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ความสำคัญแก่ประสบการณ์ จึงมีความเคารพผู้อาวุโส ซึ่งเป็นผู้ที่มี ประสบการณ์มากกว่า

จากความหมายดังกล่าว อาจสรุปว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึงองค์ความรู้ หรือสิ่งที่สั่งสมกันมา ตั้งแต่ อดีต ซึ่งเป็นประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น ซึ่งได้ผ่านการคิดค้นและปรับปรุง เปลี่ยนแปลง จนได้ แนวทางที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพสังคม เป็นที่ยอมรับนับถือจากบุคคลทั่วไป ถือเป็นแบบอย่างในการ ดำรงชีวิตที่ ถ่ายทอดสืบต่อกันมา

ประเภทของภูมิปัญญา

มณีนีภา ชูติบุตร (๒๕๓๘ : ๒๑) และนิคม ชมพู่หลง (๒๕๔๒ : ๑๓๑) ได้แบ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นออกเป็น ๔ กลุ่ม คือ

๑. คติ ความคิด ความเชื่อ และหลักการ เป็นพื้นฐานขององค์ความรู้ ที่ถ่ายทอดกันมา
๒. ศิลปะ วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียม ประเพณีที่เป็นแบบแผนของการดำเนินชีวิตที่ปฏิบัติ สืบทอดกันมา
๓. การประกอบอาชีพในแต่ละท้องถิ่นที่ได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมกับกาลสมัย
๔. แนวคิดหลักปฏิบัติและเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ชาวบ้านนำมาใช้ในชุมชนเป็นอิทธิพล ของความก้าวหน้าทาง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ได้แบ่งประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ ๑๐ กลุ่ม ดังนี้ ได้แบ่งประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ ๑๐ กลุ่ม ดังนี้

๑. ด้านเกษตรกรรม เช่น การเพาะปลูก การขยายพันธุ์ การเลี้ยงสัตว์ การเกษตรผสมผสาน การทำไร่สวนผสม การปรับใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการเกษตร เป็นต้น
๒. ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม เช่น การจัดสาน ทอ การช่าง การทอผ้า การแกะสลัก เป็นต้น
๓. ด้านการแพทย์แผนไทย เช่น หมอสมุนไพร หมอยากลางบ้าน หมอนวดแผนโบราณ หมอยาหม้อ
๔. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การบวชป่า การสืบชะตาแม่น้ำ การอนุรักษ์ป่าชายเลน
๕. ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน เช่น ผู้นำในการจัดการกองทุนของชุมชน ผู้นำในการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการ รักษาพยาบาล ผู้นำในการจัดระบบสวัสดิการ บริการชุมชน เป็นต้น
๖. ด้านศิลปกรรม เช่น วาดภาพ(กิจกรรม) การปั้น (ประติมากรรม) นาฏศิลป์ดนตรี การแสดง การละเล่น พื้นบ้าน นันทนาการ เป็นต้น
๗. ด้านภาษาและวรรณกรรม เช่น ความสามารถในการอนุรักษ์ และสร้างผลงานด้านภาษา วรรณกรรมท้องถิ่น การจัดทำสารานุกรมภาษา หนังสือโบราณ การฟื้นฟู การเรียนการสอนภาษาถิ่นของท้องถิ่นต่าง ๆ เป็นต้น
๘. ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี เช่น ความสามารถประยุกต์และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนาปรัชญา ความเชื่อและประเพณีที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อบริบททางเศรษฐกิจสังคม การถ่ายทอดวรรณกรรม คำสอน การประยุกต์ประเพณีบุญ เป็นต้น
๙. ด้านโภชนาการ เช่น ความสามารถในการเลือกสรร ประดิษฐ์ และปรุงแต่งอาหารและยา ได้เหมาะสมกับความ ต้องการของร่างกายในสภาวะการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนผลิตเป็นสินค้าบริการส่งออกที่ได้รับความนิยมแพร่หลาย มาก เป็นต้น
๑๐. ด้านองค์กรชุมชน เช่น ร้านค้าชุมชน ศูนย์สวัสดิการตลาด กลุ่มออมทรัพย์องค์กรด้านการตัดเย็บเสื้อผ้า กลุ่ม จักรสาน กลุ่มทอผ้า กลุ่มทอเสื่อ กลุ่มตีมีด ตีขวาน เครื่องมือที่ทำจากเหล็ก กองทุนสวัสดิการชุมชน การ อนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น

จากการแบ่งประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นักการศึกษา และหน่วยงานต่าง ๆ ได้กล่าวมาสรุปได้ว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นสามารถแบ่งตามลักษณะของคนในท้องถิ่นหรือชุมชนได้คิดหรือ ได้รับการถ่ายทอดและถือปฏิบัติสืบต่อกันมาจากบรรพบุรุษ ซึ่งเกิดจากความเชื่อ ความรู้สึก ความนึกคิด ในการสร้างสรรค์แบบแผนของการดำเนิน ชีวิต รวมถึงการนำเทคโนโลยีพื้นบ้านมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

ด้านเกษตรกรรม

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการเกษตรกรรม การเกษตรผสมผสาน

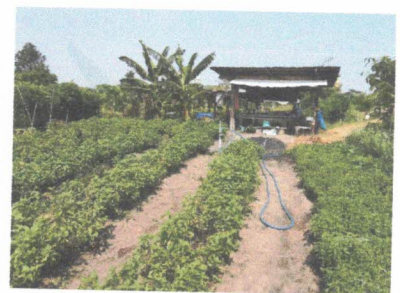
การทำเกษตรผสมผสานหมุนเวียน ช่วยให้ชาวบ้านสามารถใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด สามารถลดรายจ่ายในการซื้อวัตถุดิบในการประกอบอาหาร มีความมั่นคงทางด้านรายได้อย่างต่อเนื่องจากการขายผลผลิตทางการเกษตร มีความมั่นคง และมีอิสระในการใช้ชีวิต ลดการพึ่งพาจากภายนอก ใช้แรงงานในการทำเกษตรจากครัวเรือน อาศัยช่วยกันทำคนละไม้คนละมือ

นายภิญโญ นาครินทร์

“พอเพียง คุ่มค่า เพิ่มพูน”

นายภิญโญ นาครินทร์ เป็นเกษตรกรที่อาศัยอยู่ บ้านเลขที่ ๑๒๙ หมู่ที่ ๓ ต.หนองพลับ อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ ในแต่ละวัน นายภิญโญ นาครินทร์ ยังคงอยู่ในสวนที่เป็นเกษตร ผสมผสาน ประกอบไปด้วย มะม่วง พุทราและผักสวนครัว จำนวน มาก ในแต่ละวัน นายภิญโญ นาครินทร์ ใช้ชีวิตอยู่แต่ในสวนอย่างมีความสุข ใช้พื้นที่ได้อย่างคุ้มค่า ทำให้เกิด มูลค่าเพิ่มพูน กลายเป็นรายได้เพื่อเลี้ยงดูครอบครัว นายภิญโญ นาครินทร์ คิดเสมอว่าอาชีพเกษตรนั้น เมื่อลงมือทำไปแล้ว ไซ้จะปล่อยทิ้งปล่อยขว้างไปได้แต่ว่าต้องหมั่นดูแลเอาใจใส่ ประคบประหงม ไม่ต่างจากการเลี้ยงดูบุตรหลาน หลักที่นายภิญโญ นาครินทร์ ใช้คือ“พอเพียง คุ่มค่า เพิ่มพูน” ในชีวิตการทำเกษตรแบบผสมผสานของนายภิญโญ นาครินทร์ จะแบ่งแปลงในสวนของตนเอง เพื่อทำ เกษตรหมุนเวียน เพื่อสร้างความคุ้มค่าภายในสวน และให้สวนมีรายได้ที่เพิ่มพูนขึ้น อาศัยหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงที่ว่า มีการแบ่งพื้นที่ปลูกพืชหลายชนิด ก่อให้เกิดรายได้ต่อครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง

ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

การจัดงานเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนที่สำคัญยิ่งต่อการดำรงชีวิตตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การจัดงานเป็นตัวอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นภูมิปัญญาอันเฉลียวฉลาดของคนในท้องถิ่น ที่ใช้ ภูมิปัญญาสามารถนำสิ่งที่มีอยู่ในชุมชนมาประยุกต์ทำเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งมี ประโยชน์ในการดำรงชีวิต การจัดงานมีมานานแล้ว และได้มีการพัฒนาตลอดเวลาโดยอาศัยการ ถ่ายทอดความรู้จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง การดำรงชีวิตประจำวันของชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่ได้ เอากาสรู้หนังสือมาเกี่ยวข้อง การเรียนรู้ต่างๆ อาศัยวิธีการฝึกหัดและบอกเล่าซึ่งไม่เป็นระบบในการ บันทึก สะท้อนให้เห็นการเรียนรู้ความรู้ที่สะสมที่สืบทอดกันมาจากอดีตมาถึงปัจจุบันหรือที่เรียกกันว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนั้นกระบวนการถ่ายทอดความรู้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ทำภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น คงอยู่ต่อเนื่องและยั่งยืน

นางยุพิน กุลสุวรรณ

นางยุพิน กุลสุวรรณ อาศัยอยู่ บ้านเลขที่ ๒๖๖ หมู่ที่ ๘ ต.หนองพลับ อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ นางยุพิน กุลสุวรรณ ได้รวมกลุ่มแม่บ้านในตำบล ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ประชาชนที่สนใจ ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล หนองพลับ สอนอาชีพ และจัดทำ งานจักสานต่าง งานฝีมือ งานเย็บปักถักร้อยต่างๆ เพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญา และสร้างอาชีพ ให้ทุกคน ถือว่านางยุพิน กุลสุวรรณเสียสละเพื่อสังคม ได้ปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชน สังคมและประเทศชาติ โดยเสียสละ และอุทิศตนเพื่ออุทิศความรู้ทางด้านงานฝีมือต่างๆ

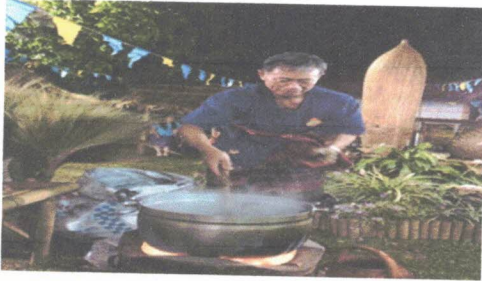

ด้านการแพทย์แผนไทย

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

ด้านการแพทย์แผนไทย

สมัยก่อนการเจ็บไข้ได้ป่วยต้องรักษาด้วยสมุนไพรเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากการเดินทางไปรักษา ที่โรงพยาบาลไม่สะดวก ยากลำบาก คนป่วยจึงเลือกที่จะไปรักษากับผู้ที่มีวิชาความรู้ ความชำนาญด้านสมุนไพรกัน เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเราได้ไปพบบุคคลท่านหนึ่ง ที่เป็นบุคคลที่ชาวบ้านตำบลหนองพลับ และชุมชนใกล้เคียง ให้ความนับถือ ทั้งยังมีความเชี่ยวชาญด้านสมุนไพรรักษาโรค เล่าเรียนสืบทอดตำราด้าน การแพทย์แผนไทยมาจากบรรพบุรุษ

นายสาโรจน์ คีรีวงศ์

นายสาโรจน์ คีรีวงศ์ แพทย์แผนไทย และการแพทย์ผสมผสานอาศัยอยู่ บ้านเลขที่ ๒๔๐ หมู่ที่ ๙ ต.หนองพลับ อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ หมอโรจ มีความชำนาญในการ รักษาโรค เช่น โรคปวดเมื่อย เคล็ดขัดยอก โรคไข้ซาง ซึ่งมักเกิดขึ้นใน เด็ก มีอาการตัวร้อน ไม่กินนม ไม่กินข้าว ยาที่ใช้รักษาก็คือเป็นจำพวกสมุนไพร ที่มีสรรพคุณเป็นยาหาได้ตามป่า แต่เมื่อยุค สมัยเปลี่ยนไปทำให้ไม่สามารถหาสมุนไพร เองได้ จึงต้องไปหาซื้อจากร้านขายยาแทน การรักษาไม่มีการเรียกเก็บค่ารักษาแต่อย่างใด ที่จะมาสืบทอดจึงจำเป็นต้องเป็นผู้ที่ เสียสละอย่างมาก และจำกัดไว้เฉพาะเพศชายเท่านั้น ความชำนาญในการรักษา การรักษาด้วยวิธีการผาด - โรคหละ ไข้ซาง มักพบในเด็กเล็ก มีอาการ ตัวร้อน เป็นไข้ ไม่อยากรับประทานอาหาร รักษาโดยการบดยาสมุนไพร

ด้านศิลปกรรม

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

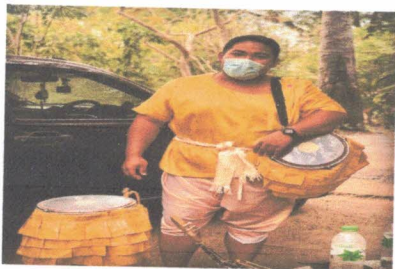
ด้านศิลปกรรม

ดนตรีไทยมีความสำคัญและมีความหมายต่อบุคคลในการพัฒนาคุณภาพจิตใจ เป็นสื่อกลางของกิจกรรมทาง ประเพณี ศาสนา ศิลปะการแสดง และเป็นสื่อทางสังคมที่ช่วยให้เกิดการรวมกลุ่มของคนในชาติ สร้างพลังทางสังคม ดนตรีไทย เป็นภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของคนไทยที่ได้สร้างสรรค์ทั้งรูปแบบของบทเพลง เครื่องดนตรี วิธีบรรเลง วิธีขับร้อง และการนำมาใช้ในโอกาสต่างๆอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ดนตรีไทยจะมีความสำคัญในด้านการปรุงแต่ง อารมณ์ ความรู้สึก การประกอบกิจกรรมตามความเชื่อและพิธีกรรม โดยการเข้าไปปรุงแต่งให้งานหรือพิธีกรรมนั้นเกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นแล้ว ดนตรีไทยยังมีคุณค่าต่อพัฒนาการของร่างกายและจิตใจด้วย ในพื้นที่หลายจังหวัดทาง ภาคกลาง วงปี่พาทย์แบบต่างๆ เป็นเครื่องประกอบพิธีกรรม มิวังเครื่องสาย วงมโหรี เป็นเครื่องบันเทิงใจ

นายกรี ชูศรี

นายกรี ชูศรี อาศัยอยู่ บ้านเลขที่ ๖๐ หมู่ที่ ๘ ต.หนองพลับ อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ มีความสามารถในการเล่นดนตรีไทยชนิดต่างๆ อีกทั้งยังมีความสามารถในการทำเครื่องดนตรี ลุงกรีกถือว่าเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีจิตสาธารณะ สอนดนตรีไทยให้กับประชาชนที่สนใจ สอนทำเครื่องดนตรีโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย ลุงกรีกกล่าวว่า “ภูมิปัญญาท้องถิ่นถ้าเราไม่สอนคนรุ่นหลังสิ่งเหล่านี้มันจะหายไป”

ด้านอาหารพื้นบ้าน

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านอาหารพื้นบ้าน

การประกอบอาหารพื้นบ้านเป็นการนำเอาความรู้และประสบการณ์ของคนในชุมชนด้านอาหารมาประยุกต์ใช้ในการประกอบเป็นอาหารบริโภคในชีวิตประจำวัน ตลอดถึงวัฒนธรรมประเพณีการรับประทาน การเลือกและเก็บถนอมอาหารเพื่อให้ได้อาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ ทุกวัฒนธรรมของมนุษย์ ไม่ว่าจะกลุ่มชาติพันธุ์ใดล้วนแล้วแต่ต้องดิ้นรนเพื่อการมีชีวิตรอดอยู่รอด “การทำมาหากิน” จึงเป็นวิถีที่มีมาอยู่ทุกยุคสมัยนับตั้งแต่ดึกดำบรรพ์ที่มนุษย์รู้จักการแสวงหาอาหารจากธรรมชาติและได้พัฒนามาสู่กระบวนการเรียนรู้ในการปลูกพืช การรักษาสายพันธุ์และการเลี้ยงสัตว์ จนกลายมาเป็นสังคมเกษตรกรรมในรูปแบบต่างๆ เพื่อนำเอาผลผลิตมาเป็นอาหารในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะพืชที่เป็นอาหารเลี้ยงมนุษย์บนโลกมากกว่าร้อยละ ๘๐ ของอาหารที่มนุษย์บริโภคและมีวิธีการหรือพฤติกรรมการบริโภคที่แตกต่างหลากหลายกันออกไปตามสังคม วัฒนธรรม ดังนั้นอะไรเป็นอาหารและอาหารคืออะไรจึงเป็นเรื่องของความรู้ที่สืบทอดมาจากชนบทกรรมนิยมประเพณี ความเชื่อ ค่านิยมของคน ร่วมในสังคม วัฒนธรรมเดียวกัน การบริโภคจึงเป็นความรู้เชิงวัฒนธรรม อาหารพื้นบ้านเป็นการนำเอาวัตถุดิบที่มีอยู่หรือเสาะจากแหล่งธรรมชาตินำมาประกอบอาหารแบบง่ายๆ หรืออาจดัดแปลงให้ซับซ้อนขึ้นในบางโอกาส เช่น การทำบุญ การทำอาหารพิธีกรรม ประเพณี ฯลฯ ส่วนการบริโภคนั้นย่อมแตกต่างกันออกไปตามสภาพความเป็นอยู่และวัฒนธรรม

นางลัดดา พุกเปลี่ยน

นางลัดดา พุกเปลี่ยน อาศัยอยู่บ้านเลขที่ ๓๑๐ หมู่ที่ ๘ ต.หนองพลับ อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ มีความสามารถในการทำอาหารพื้นบ้าน อาหารในท้องถิ่น ทั้งของคาวและหวาน พบว่านางลัดดา พุกเปลี่ยน มีการประกอบอาหารที่เรียบง่ายยึดหลักการหาวัตถุดิบจากธรรมชาติ ไม่มีระเบียบแบบแผน หรือขั้นตอนวิธีการปรุงยุ่งยาก จึงทำให้เป็นบุคคลที่อยู่ง่าย กินง่าย ยึดวิถีธรรมชาติ ตลอดจนกรรมวิธีและเครื่องปรุงบางอย่างจะเห็นได้จากขั้นตอนการปรุงจะใส่น้ำตาล กะทิ มะพร้าว ผลไม้ในพื้นถิ่น แต่ส่วนผสมหลักๆ ที่เป็นเครื่องปรุงหลัก จากการสัมภาษณ์และสังเกตในชุมชนจะเห็นได้ว่าชุมชนมีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป เริ่มมีการปรับประยุกต์อาหาร การใช้เครื่องปรุงที่หลากหลายเข้ามาประกอบอาหาร จนอาหารบางชนิดสูญหาย ไม่มีผู้รู้จักหรือประกอบไม่เป็นแล้ว ดังนั้นจึงควรช่วยกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาด้านอาหารท้องถิ่นของแต่ละท้องถิ่นให้คงเอกลักษณ์และพัฒนาอาหารสู่การเป็นอาชีพเสริม หรือสามารถเพิ่มรายได้แก่ครอบครัว ชุมชน และคงองค์ความรู้ภูมิปัญญาด้านอาหารท้องถิ่นของแต่ละชุมชนเพื่อนำไปถ่ายทอดไปยังเยาวชนรุ่นใหม่ต่อไป

